

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
SPECIAL ISSUE

No 39

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΖΩΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ANIMAL SCIENCE REVIEW

REVUE DE ZOOTECHNIE

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΖΩΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

OFFICIAL JOURNAL OF THE HELLENIC
SOCIETY OF ANIMAL PRODUCTION

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
DECEMBER

2013

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΕΙΔΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

ΤΟ ΠΡΟΒΑΤΟ ΤΗΣ ΦΥΛΗΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ (ή ΠΕΛΑΓΟΝΙΑΣ)

Δρ. Βλαδίμηρος Χριστοδούλου

Τακτικός Ερευνητής ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ

Σύμφωνα με το Π.Δ. 434/95, πριν από αρκετά χρόνια στον ελλαδικό χώρο, εκτρέφονταν είκοσι έξη (26) αυτόχθονες φυλές προβάτων. Δυστυχώς, σήμερα από αυτές τις φυλές σε σχετικά μεγάλους πληθυσμούς εκτρέφονται μόνο εννέα (9). Από τις υπόλοιπες φυλές, ορισμένες έχουν εξαφανιστεί πλήρως ή δεν απαντώνται στη καθαρόαιμη μορφή τους και ορισμένες από αυτές παρουσιάζουν σοβαρή μείωση του πληθυσμού τους, και αριθμούν από «ελάχιστα» μέχρι μερικές χιλιάδες άτομα (π.χ. φυλή Χίου). Αυτές οι φυλές ανάλογα με τον πληθυσμό τους, κατατάσσονται σε τρεις (3) κατηγορίες.

1. Τις φυλές που βρίσκονται σε κατάσταση «εξαφάνισης», επειδή αριθμούν ελάχιστα θηλυκά ή λιγότερα από δέκα (10) αρσενικά
2. Τις φυλές που βρίσκονται σε κατάσταση «επισφαλή», επειδή αριθμούν λιγότερα από 500 ζώα ή λιγότερα από 20 αρσενικά ζώα αναπαραγωγής.
3. Τις φυλές που βρίσκονται σε κατάσταση «ευαίσθητη», επειδή ο αριθμός των ζώων παρουσιάζει συνεχή μείωση και είναι μικρότερος από 9.000, ή είναι στάσιμος και μικρότερος από 7.500, ή είναι μικρότερος από 6.000, αν και παρουσιάζει αύξηση.

Η απώλεια σημαντικού μέρους του γενετικού υλικού των αυτόχθονων φυλών προβάτων στη χώρα μας, προκλήθηκε κυρίως από τις αδικαιολόγητες διασταυρώσεις, κατά την προσωπική μου άποψη, στη προσπάθεια που καταβλήθηκε τα προηγούμενα χρόνια για την αύξηση της γαλακτοπαραγωγής των ποιμνίων προβάτων. Αυτές οι διασταυρώσεις δυστυχώς έγιναν ανεξέλεγκτα και χωρίς κανένα προγραμματισμό με αποτέλεσμα τη δημιουργία μη καθαρόαιμων πληθυσμών, οι οποίοι αντικατέστησαν το μεγαλύτερο μέρος των πληθυσμών των καθαρόαιμων αυτόχθονων φυλών. Σήμερα, εκφράζονται μεγάλες ανησυχίες για την απώλεια του αυτόχθονου γενετικού υλικού και για αυτό άρχισαν να εφαρμόζονται διάφορα προγράμματα, τα οποία έχουν σαν στόχο την διασφάλιση της διατήρησής τους.

Η διεθνής κοινότητα αναγνωρίζοντας την αναγκαιότητα της διαφύλαξης των γενετικών πόρων των αγροτικών ζώων, τον Σεπτέμβριο του 2007, υιοθέτησε το πρώτο στα χρονικά Παγκόσμιο Σχέδιο Δράσης για τους Γενετικούς Πόρους των Αγροτικών Ζώων. Το συγκεκριμένο σχέδιο, που υπογράφηκε από 109 χώρες συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας, έχει σαν στόχο την αντιμετώπιση της διάβρωσης της γενετικής παραλλακτικότητας των αγροτικών ζώων και την αειφορική τους χρήση. Τα αγροτικά ζώα, προσαρμοζόμενα με εξαιρετικό τρόπο μέσα σε ένα ευρύ πλαίσιο κλιματικών συνθηκών και οικοσυστημάτων, συνόδευσαν για αιώνες τους προγόνους μας, εξασφαλίζοντας τους την απαραίτητη τροφή. Η διατήρηση της βιοποικιλότητας των γενετικών πόρων, εκτός της σημασίας της για την πολιτιστική μας κληρονομιά, μας παρέχει και την δυνατότητα για την επιλογή των κατάλληλων φυλών και την ανάπτυξη νέων τύπων που θα ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες κλιματικές συνθήκες, στις νέες διατροφικές απαιτήσεις του ανθρώπου και γενικότερα στις ανάγκες της αγοράς και της κοινωνίας μας. Δυστυχώς όμως, η μέχρι πρόσφατα αδράνεια μας μπροστά στον κίνδυνο αφανισμού των αυτοχθόνων γενετικών πόρων, αποτελεί ένδειξη έλλειψης σεβασμού τόσο στις προηγούμενες γενιές, όσο και προς τις επόμενες.

Η διαδρομή της φυλής Φλώρινας τα τελευταία 50 χρόνια

Το πρόβατο της φυλής Φλώρινας παραδοσιακά εκτρέφονταν σε περιοχές της Δυτικής Μακεδονίας και κυρίως στο Νομό Φλώρινας, Κοζάνης και λιγότερο της Καστοριάς. Τη χρονική περίοδο 1978-80 εκτρέφονταν συνολικά περίπου 1500-2000 ζώα (Τριανταφυλλίδης & συν., 1998). Η κατάσταση της φυλής για εκείνη τη περίοδο χαρακτηρίζεται ως «ευαίσθητη». Στα μέσα της δεκαετίας του 1990 ένας σημαντικός αριθμός, περίπου 400 ενήλικα πρόβατα, εκτρέφονταν στις ερευνητικές Μονάδες του πρώην ΕΘΙΑΓΕ: στο Ινστιτούτο Κτηνοτροφίας Γιαννιτσών, στον Σ.Γ.Ε. Κοίλων Κοζάνης και στον Σ.Γ.Ε. Κομοτηνής. Σήμερα στη χώρα μας εκτρέφονται περίπου 445 άτομα της φυλής αυτής και σύμφωνα με το Π.Δ. 434/95 αυτή η κατάσταση χαρακτηρίζεται ως «επισημική».

Ινστιτούτο Κτηνοτροφίας Γιαννιτσών: Το ποίμνιο δημιουργήθηκε το 1968 με την αγορά 70 προβατίνων από εκτροφές της περιοχής Κοζάνης και Φλώρινας. Η δημιουργία του ποιμνίου είχε σαν στόχο τη μελέτη της φυλής, καθώς και των διασταυρώσεων της με άλλες ελληνικές φυλές προβάτων. Στις περιόδους 1977-78 και 1980-81, το μεγαλύτερο μέρος του ποιμνίου

χρησιμοποιήθηκε για διασταυρώσεις. Έτσι, τη περίοδο 1988-90 το καθαρό-αιμο ποίμνιο μειώθηκε σε 40 περίπου προβατίνες. Στα μέσα της δεκαετίας του 1990 κατανοήθηκε από τους Ερευνητές του Ινστιτούτου Κτηνοτροφίας η σημαντικότητα της φυλής αυτής και καταβλήθηκε προσπάθεια, αφενός για τη καθαρόαιμη διατήρηση της και αφετέρου για την αύξηση του πληθυσμού της. Το 2000 ο αριθμός της φυλής έφτασε να αριθμεί 400 καθαρό-αιμα ενήλικα πρόβατα. Δυστυχώς όμως, η Διοίκηση του πρώην ΕΘΙΑΓΕ εστιάζοντας μόνο στο οικονομικό κόστος της εκτροφής της φυλής και όχι τόσο στη σημασία της διατήρησης των αυτόχθονων φυλών προβάτων της χώρας μας, πίεζε για τη μείωση του πληθυσμού της φυλής, ακόμα και την πλήρη απομάκρυνση της, προκειμένου να μειωθούν οι δαπάνες συντήρησης και διατήρησης των ποιμνίων προβάτων στο Ινστιτούτο Κτηνοτροφίας Γιαννιτσών. Οι ερευνητές του Ινστιτούτου Κτηνοτροφίας Γιαννιτσών αντέδρασαν αρνητικά στην εντολή αυτή και παρά τον εξαναγκασμό για την απομάκρυνση του ποιμνίου των προβάτων της φυλής Φλώρινας, κατάφεραν να συγκρατήσουν τη φυλή έστω και σε μικρότερους αριθμούς. Απομακρύνθηκαν ζώα χαμηλότερων αποδόσεων και κρατήθηκαν όλα τα ζώα που παρουσίαζαν γαλακτοπαραγωγή άνω του μέσου όρου του ποιμνίου.

Σ.Γ.Ε. Κοίλων Κοζάνης: Το ποίμνιο της φυλής Φλώρινας στα Κοίλα Κοζάνης δημιουργήθηκε το 1970, μετά από την προμήθεια αμνών από το Ινστιτούτο Κτηνοτροφίας Γιαννιτσών. Εκείνη την εποχή το συγκεκριμένο ποίμνιο χρησιμοποιήθηκε κυρίως για διασταυρώσεις με τις φυλές προβάτων Χίου και Φρισλανδίας. Εξαιτίας των διασταυρώσεων το 1978 το καθαρόαιμο ποίμνιο αριθμούσε μόλις 17 θηλυκά και 2 αρσενικά. Ακολούθησε η μετέπειτα προμήθεια ζώων από εκτροφές της περιοχής, με αποτέλεσμα το 1996 το ποίμνιο της φυλής να αριθμεί 253 προβατίνες και 19 κριούς. Το 1996 ο περιορισμός της έκτασης του αγροκτήματος και των εγκαταστάσεων του Σ.Γ.Ε. Κοίλων Κοζάνης οδήγησε στη μεταφορά του λιγότερο παραγωγικού κομματιού του ποιμνίου στο Σ.Γ.Ε. Κομοτηνής, ενώ το πιο παραγωγικό κομμάτι του ποιμνίου εξακολούθησε να παραμένει στον Σ.Γ.Ε. Κοίλων Κοζάνης. Όταν όμως το 2002 ο Σ.Γ.Ε. Κοίλων Κοζάνης ανέστειλε πλήρως τη λειτουργία του, το ποίμνιο μετά από αυστηρή επιλογή και ορολογικές εξετάσεις για μεταδοτικά νοσήματα, μεταφέρθηκε στις εγκαταστάσεις του Ινστιτούτου Κτηνοτροφίας Γιαννιτσών.

Σ.Γ.Ε. Κομοτηνής : Όπως προαναφέρθηκε, το 1996 περίπου 150 ενήλικα πρόβατα της φυλής, μεταφέρθηκαν από τον Σ.Γ.Ε. Κοίλων Κοζάνης

στο Σ.Γ.Ε. Κομοτηνής. Το 1998, αφού δεν απομακρύνθηκε κανένα θηλυκό παράγωγο, η φυλή έφτασε να αριθμεί περίπου 300 ενήλικα ζώα. Δυστυχώς, το πρώην ΕΘΙΑΓΕ μη διαθέτοντας τους απαραίτητους οικονομικούς πόρους για τη διατήρηση και περαιτέρω μελέτη της φυλής, στα μέσα της δεκαετίας του 2000 η φυλή οδηγήθηκε στην απομάκρυνση – εκποίηση της.

Αντίγονο Φλώρινας: Αυτή τη χρονική περίοδο, δηλαδή γύρω στο 2000, δημιουργείται μια νέα εκτροφή φυλής προβάτων Φλώρινας, στο Αντίγονο Φλώρινας, η οποία για 2-3 χρόνια προμηθεύεται γενετικό υλικό από το Ινστιτούτο Κτηνοτροφίας Γιαννιτσών. Η εκτροφή αριθμούσε περίπου 150 καθαρόαιμα ενήλικα ζώα. Δυστυχώς, μετά από λίγα χρόνια και αυτό το ποίμνιο έπαψε να υφίσταται.

Η φυλή Φλώρινας σήμερα

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Κέντρου Γενετικής Βελτίωσης, Ν. Μεσσημβρίας Θεσσαλονίκης, σήμερα υπάρχουν μόνο τρία καθαρόαιμα ποίμνια προβάτων της φυλής Φλώρινας. Το μεγαλύτερο ποίμνιο είναι αυτό που εκτρέφεται στο Ινστιτούτο Κτηνοτροφίας Γιαννιτσών και αυτή τη χρονική περίοδο αριθμεί 190 προβατίνες, 80 αμνάδες και 20 κριάρια. Υπάρχει ακόμα ένα ποίμνιο στη Σιάτιστα Κοζάνης που αριθμεί συνολικά 150 κεφαλές και ένα μικρότερο ποίμνιο στη Λευκοπηγή που αριθμεί μόνο 15 κεφαλές.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά της φυλής

Ο χρωματισμός του προβάτου της φυλής Φλώρινας είναι λευκός. Τα περισσότερα ζώα της φυλής φέρουν το χαρακτηριστικό μαύρο δακτυλίδι γύρω από τα μάτια, το οποίο δεν είναι πάντοτε ολοκληρωμένο και ποικίλει σε μέγεθος (Triantafillidis et al., 1997). Ένα μικρό ποσοστό έχει κεφάλι τελείως λευκό. Σε μερικά άτομα τα αυτιά φέρουν μαύρες κηλίδες, οι οποίες περιορίζονται στην άκρη των αυτιών ή καλύπτουν ακόμα και ολόκληρο το αυτί. Η φυλή φέρει επίσης μαύρες κηλίδες στη μύτη και σπάνια μαύρες κηλίδες στα άκρα.

Το κεφάλι είναι μεγάλο, τριγωνικό με κυρτή κατατομή (εμφανέστερα στα αρσενικά) και αυτιά που ελαφρώς κρέμονται προς τα κάτω. Οι προβατίνες συνήθως είναι ακέρατες, ενώ οι κριοί σε μεγάλο ποσοστό φέρουν ελικοειδή κέρατα, με χρώμα ανοιχτό και με μαύρη γραμμή κατά μήκος.

Ο τράχηλος των προβατινών είναι μετρίου μήκους, έως μακρύς και λε-

πτός. Αντίθετα ο τράχηλος των κριών είναι μακρύς, φαρδύς και ισχυρός.

Το σώμα είναι μετρίου μήκους έως μακρύ και μετρίου εύρους με ευθύγραμμη ραχιαία γραμμή. Το σωματικό βάρος μιας ενήλικης προβατίνας κυμαίνεται από 55-65 κιλά και των κριών από 75-82 κιλά. Το ύψος ακρωμίου στις προβατίνες κυμαίνεται από 63-70 εκατοστά, ενώ στους κριούς από 75-82 εκατοστά. Τα άκρα είναι μέτρια μέχρι υψηλά, λεπτά και ισχυρά με μαύρες χηλές. Η ουρά είναι μακριά, λεπτή και καλύπτεται από μαλλί.

Ο μαστός είναι καλά ανεπτυγμένος, πολλές φορές σφαιρικός, συνήθως με κατακόρυφες θηλές, σωστά τοποθετημένες. Είναι ανοιχτού χρώματος και σπανιότερα καστανός ή ανοιχτόχρωμος με καστανές κηλίδες.

Το όσχεον είναι λευκό και οι όρχεις είναι πολύ καλά ανεπτυγμένοι.

Η φυλή κατατάσσεται στα ομοιόμαλλα πρόβατα και το έριο καλύπτει ολόκληρο το σώμα εκτός από το κεφάλι, το κάτω μέρος του λαιμού, τη κοιλιά και τα άκρα.

Παραγωγικά χαρακτηριστικά

Η φυλή Φλώρινας χαρακτηρίζεται ως πρόιμη φυλή. Η περίοδος των οχειών ξεκινά τον μήνα Ιούλιο και διαρκεί μέχρι το τέλος Οκτωβρίου. Οι αμνάδες της φυλής ενηβώνονται σε μεγάλο ποσοστό (96,92%) κατά το πρώτο έτος της ηλικίας τους και μπορούν σε ηλικία 8 μηνών να μπουν στην αναπαραγωγή (Τριανταφυλλίδης και συν., 1994).

Τοκετοί

Οι τοκετοί των ενήλικων ζώων κατανέμονται με μεγαλύτερη συχνότητα τον μήνα Ιανουάριο, ενώ οι τοκετοί των αμνάδων κατανέμονται σε ένα μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, από το μήνα Δεκέμβριο μέχρι και το μήνα Μάρτιο. Η φυλή παρουσιάζει αρκετά υψηλά ποσοστά γονιμοποίησης και το ποσοστό των γονιμοποιημένων προβατίνων ανέρχεται στο 84,4% (Ploumi et al., 1997). Αυτό το υψηλό ποσοστό γονιμοποίησης επιβεβαιώνεται και στο ποίμνιο το οποίο σήμερα διατηρείται στο Ινστιτούτο Κτηνοτροφίας Γιαννιτσών, όπου για το παραγωγικό έτος 2012-2013 ανήλθε στο 85,55%. Τα ζώα της φυλής εμφανίζουν οίστρο σε διάστημα περίπου $88,51 \pm 66,88$ ημερών, μετά τον τοκετό. Το διάστημα αυτό είναι μικρότερο για τις προβατίνες που γεννούν πρώιμα (Νοέμβριο - Δεκέμβριο) και μεγαλύτερο για τις προβατίνες που γεννούν όψιμα (Παππά-Μιχαηλίδου και συν., 1997).

Ο δείκτης πολυδυμίας

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ποιμνίου που κάποτε εκτρεφόταν στα Κοί-
λα Κοζάνης, ο δείκτης πολυδυμίας ήταν $1,2 \pm 0,39$, $1,3 \pm 0,49$, $1,5 \pm 0,53$ και
 $1,6 \pm 0,54$, γεννημένοι αμνοί για τους 4 πρώτους τοκετούς αντίστοιχα (Τρια-
νταφυλλίδης και συν., 1997) και $1,15 \pm 0,04$, $1,29 \pm 0,46$, $1,41 \pm 0,05$, $1,51 \pm 0,05$,
ζωντανοί αμνοί αντίστοιχα. Στο σύνολο των ζώων όλων των ηλικιών ο
δείκτης πολυδυμίας ήταν $1,42 \pm 0,56$ γεννημένοι αμνοί και $1,37 \pm 0,56$ ζωντα-
νοί αμνοί. Το ποσοστό των απογαλακτισμένων αρνιών χαρακτηρίζεται ως
πολύ υψηλό και φτάνει το 94,5% (Ploumi et al., 1997).

Στο εκτρεφόμενο ποίμνιο του Ινστιτούτου Κτηνοτροφίας Γιαννιτσών,
για τα τελευταία τρία έτη (2010-2013), σε ένα αριθμό 515 τοκετών γεννή-
θηκαν 786 αμνοί με μέσο δείκτη πολυδυμίας $1,53 \pm 0,62$. Συγκεκριμένα, ο
δείκτης πολυδυμίας ήταν $1,38 \pm 0,56$, $1,54 \pm 0,64$, $1,58 \pm 0,70$ και $1,55 \pm 0,54$,
γεννημένοι αμνοί για τους 4 πρώτους τοκετούς. Το ποσοστό των απογαλα-
κτισμένων αρνιών ήταν 89,27%.

Ανάπτυξη αμνών

Το βάρος τοκετού των αμνών είναι 3,64-3,85 χγρ. για τους αρσενικούς
και 3,49-3,65 χγρ. για τους θηλυκούς αμνούς. Το βάρος απογαλακτισμού
στις 42 ημέρες, είναι 12,4-14,7 χγρ και 12,1-13,8 χγρ αντίστοιχα (Τριαντα-
φυλλίδης και συν. 1998). Οι αμνοί που γεννιούνται πρώιμα (Δεκέμβριο-
Ιανουάριο), είναι βαρύτεροι από αυτούς των όψιμων τοκετών και η ανάπτυ-
ξη τους είναι γρηγορότερη. Τα σφάλγια είναι εξαιρετικής ποιότητας και προ-
τιμώνται από τους κρεοπώλες της περιοχής (Αλεξανδρίδης και συν., 1987,
Τριανταφυλλίδης και συν., 1992, Ploumi et al., 1997, Χριστοδούλου και
συν., 2005). Πρόσφατα στοιχεία του ποιμνίου προβάτων της φυλής Φλώρι-
νας που εκτρέφεται στο Ινστιτούτο Κτηνοτροφίας Γιαννιτσών, σε ένα αριθ-
μό 378 γεννηθέντων αρσενικών ο ΜΟ βάρους τοκετού ήταν $3,57 \pm 0,51$ χγρ.
και ΜΟ βάρους απογαλακτισμού ήταν $14,21 \pm 3,0$ χγρ. Σε ένα αριθμό 366
γεννηθέντων θηλυκών, ο ΜΟ βάρους τοκετού ήταν $3,53 \pm 0,49$ χγρ. και ο
ΜΟ βάρους απογαλακτισμού ήταν $13,74 \pm 3,27$ χγρ.

Επίσης, σύμφωνα με μια σειρά αποτελεσμάτων από πειραματισμούς
πάχυνσης των απογαλακτισμένων αμνών της φυλής Φλώρινας, η παχυντι-
κή τους ικανότητα είναι εξαιρετική και εκπεφρασμένη δια της ημερήσιας
αύξησης ζώντος βάρους, κυμαίνεται για τους αρσενικούς αμνούς από 269
γρ. έως 303 γρ. ημερησίως και για τους θηλυκούς αμνούς η ημερήσια αύξη-

ση ζώντος βάρους κυμαίνεται από 207 γρ. έως 234 γρ. Η μετατρεψιμότητα της τροφής (χγρ. Ξ.Ο./ χγρ. σωματικού βάρους) κυμαίνεται από 4,19 έως 4,95 για τους αρσενικούς αμνούς και από 4,99 έως 6,13 για τους θηλυκούς αμνούς (V.Christodoulou et al., 2008, V.A.Bampidis et al., 2005).

Η εξέλιξη της γαλακτοπαραγωγής

Σύμφωνα με τα τηρούμενα στοιχεία του ποιμνίου που εκτρεφόταν στα Κοίλα Κοζάνης, η παραγωγή εμπορεύσιμου γάλακτος ανέρχεται σε $81 \pm 41,4$, $95 \pm 35,6$, $103 \pm 33,1$ και $106 \pm 37,4$ χγρ για την 1^η, 2^η, 3^η, και 4^η γαλακτοπαραγωγική περίοδο αντίστοιχα (Triantafillidis et al., 1997). Στο ερευνητικό υλικό που συγκεντρώθηκε κατά τη χρονική περίοδο 1981-1991, η μέση γαλακτοπαραγωγή του ποιμνίου του Σ.Γ.Ε. Κοίλων Κοζάνης αυξήθηκε από $83,16 \pm 3,34$ χγρ σε $112,8 \pm 2,27$ χγρ.

Στο εκτρεφόμενο ποίμνιο του Ινστιτούτου Κτηνοτροφίας Γιαννιτσών, σε ένα διάστημα 19 ετών (1976-1994), η μέση απόδοση αυξήθηκε από $60,9 \pm 35,3$ σε $73,2 \pm 26$ χγρ (Christodoulou et al., 1997). Η χαμηλή αύξηση της γαλακτοπαραγωγής οφειλόταν στο γεγονός ότι τη περίοδο αυτή το ενδιαφέρον των ερευνητών επικεντρώθηκε στις διασταυρώσεις της φυλής και όχι στη γενετική της βελτίωση. Το 1994 με την εφαρμογή προγράμματος Γενετικής Βελτίωσης αφενός και αφετέρου με την εφαρμογή προγράμματος εκρίζωσης της νόσου της Προϊούσας Πνευμονίας, σαν αποτέλεσμα υπήρξε η αύξηση των αποδόσεων των ενήλικων προβατίνων ($>2^{\text{ης}}$ γαλακτικής περιόδου), από $73,2 \pm 26$ σε $89,9 \pm 40,8$ χγρ γάλα. Στοιχεία του παραγωγικού έτους 2000-2001 ανεβάζουν την μέση γαλακτοπαραγωγή του ποιμνίου στα $137,4 \pm 32,4$ χγρ. Αυτή τη περίοδο η μεγαλύτερη ατομική απόδοση που παρατηρήθηκε στο ποίμνιο ήταν 242 χγρ. γάλα σε 180 ημέρες.

Από τα τηρούμενα στοιχεία των ετών 2010-2011 και 2012-2013 (στοιχεία γαλακτοπαραγωγής του έτους 2011-2012 δυστυχώς δεν υπάρχουν λόγω προβλήματος του λογισμικού στο αμελκτήριο), ο ΜΟ γαλακτοπαραγωγής του ποιμνίου για το παραγωγικό έτος 2010-2011 (στις 180 ημέρες), ήταν $187,07 \pm 36,19$ χγρ και ο ΜΟ της πραγματικής (εμπορεύσιμης) γαλακτοπαραγωγής ήταν $204,46 \pm 48,52$ χγρ. Για το παραγωγικό έτος 2012-2013 ο ΜΟ γαλακτοπαραγωγής (στις 180 ημέρες) ήταν $178,43 \pm 42,34$ χγρ. και ο ΜΟ της πραγματικής γαλακτοπαραγωγής (εμπορεύσιμης) ήταν $198,96 \pm 56,61$ χγρ. Αυτή τη περίοδο η μέγιστη γαλακτοπαραγωγή που παρατηρήθηκε στο ποίμνιο της φυλής ήταν 257,76 χγρ σε 180 ημέρες. Οι αναλύσεις γάλακτος της φυλής, ανά δεκαπενθήμερο κατά τη περίοδο 1996-2007, έδειξαν ότι η μέση

λιποπεριεκτικότητα του γάλακτος ανέρχεται στο 6,73%.

Σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία γαλακτοπαραγωγής των προβάτων της φυλής Φλώρινας, μετά από την εξυγίανση του ποιμνίου του Ινστιτούτου Κτηνοτροφίας και την εφαρμογή της επιλογής και των σχεδιασμένων συζεύξεων, παρατηρείται μια πολύ σημαντική αύξηση της γαλακτοπαραγωγής, γεγονός που αναδεικνύει τις δυνατότητες της φυλής. Η σημαντική και γρήγορη αύξηση της γαλακτοπαραγωγής, εκτός των όσων αναφέρθηκαν πιο πάνω, οφείλεται και στο γεγονός ότι μετά τη αναγκαστική απομάκρυνση μέρους του ποιμνίου του Ινστιτούτου Κτηνοτροφίας Γιαννιτσών, κρατήθηκαν για περαιτέρω εκτροφή μόνο τα ζώα που παρουσίαζαν αποδόσεις πάνω του μέσου όρου του ποιμνίου.

Ιδιαιτερότητες της φυλής

Τα πρόβατα της φυλής Φλώρινας χαρακτηρίζονται ως λιτοδίαιτα και είναι πολύ ανθεκτικά στις δυσμενείς εδαφοκλιματικές συνθήκες. Μπορούν με τον καλλίτερο τρόπο να αξιοποιήσουν τους ορεινούς και ημιορεινούς βοσκοτόπους και με ευκολία μπορούν να διανύσουν μεγάλες αποστάσεις για την εύρεση της τροφής τους. Υπάρχουν επίσης ενδείξεις ότι το πρόβατο φυλής Φλώρινας είναι ανθεκτικό σε μεταδοτικά νοσήματα, όπως μελιταίο πυρετό, ποδοδερματίτιδα, κοινούρωση (βούρλα), μαστίτιδα, κ.λ.π. (Τριανταφυλλίδης, 1998). Σύμφωνα με τα στοιχεία της εφαρμογής προγράμματος εξυγίανσης των ποιμνίων προβάτων του Ινστιτούτου Κτηνοτροφίας Γιαννιτσών από την Προϊούσα Πνευμονία (*Maedi Visna*), το πρόβατο της φυλής Φλώρινας παρουσιάζεται αρκετά ανθεκτικό έναντι αυτής της νόσου. Με βάση τα αποτελέσματα των διαδοχικών ορολογικών εξετάσεων στα ποίμνια του Ινστιτούτου Κτηνοτροφίας Γιαννιτσών, η φυλή Φλώρινας συγκριτικά με τη φυλή Χίου και τις διασταυρώσεις της με το πρόβατο Φριςλανδίας, παρουσίασε πολύ μικρότερο ποσοστό προσβολής, 25,2% έναντι 52,8%.

Το παραπάνω γεγονός σε συνδυασμό με τις δυνατότητες της φυλής που επέδειξε στην αύξηση της γαλακτοπαραγωγής, καθώς και την παχυντική ικανότητα των αμνών και την ποιότητα του σφάγιου τους, καθιστούν σήμερα τη φυλή αυτή αρκετά αξιόλογη, όπου στις περιοχές εκτροφής της θα μπορούσε να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη παραγωγή γάλακτος και κρέατος. Είναι κρίμα που σήμερα αυτή η φυλή βρίσκεται σε κατάσταση εξαφάνισης. Σήμερα, παρατηρείται από προβατοτρόφους της περιοχής ζήτηση γενετικού υλικού της φυλής προβάτων Φλώρινας, δυστυχώς όμως τα ποίμνια που εκτρέφονται σε καθαρόαιμη μορφή είναι ελάχιστα με αποτέλε-

σμα να αδυνατούν να καλύψουν τις ανάγκες ζήτησης.

Συνοψίζοντας, θα υποστήριζα ότι ο κυρίαρχοι λόγοι που οδήγησαν σχεδόν στον αφανισμό τη φυλή Φλώρινας ήταν: α) οι ανεξέλεγκτες διασταυρώσεις της φυλής, όπου οι προβατοτρόφοι της χώρας μας στη προσπάθεια τους για γρήγορη αύξηση της γαλακτοπαραγωγής των ποιμνίων τους διασταύρωναν τα κοπάδια τους με φυλές υψηλότερης γαλακτοπαραγωγής, β) η έλλειψη εφαρμογής προγραμμάτων εξυγίανσης και Γενετικής Βελτίωσης στις καθαρόαιμες εκτροφές της φυλής και γ) η μικρή ευαισθησία που επέδειξε η επιστημονική κοινότητα και οι αρμόδιοι φορείς για τη σημαντικότητα της διαφύλαξης των γενετικών πόρων της χώρας μας.